

اصفهان بدون هیچ توضیحی گذشته می شود

کند به همین منوال با شهر فرد دیگری متفاوت است. به‌این ترتیب و در معنای شناختی، شهر اضافه متکلم من می‌گیرد و نه ما! با همه این تفاوت شباهت‌های تصویر، روایت‌ها و قصه‌های ما از شهر می‌تواند فرصتی ایجاد کند که اضافه ما برای شهر هم قابل قبول باشد و نه تنها قابل قبول باشد که مورد پذیرش و اتفاق همگان قرار گیرد. این زمانی اتفاق می‌افتاد که ابر روایت‌های مشترکی از شهر وجود داشته باشد که در ذیل تصاویر و داده‌های همه ما، به هم نزدیک و نزدیک‌تر گردد. شما فکر می‌کنید ابر روایت معاصر اصفهان چیست؟ اصلاً چنین چیزی وجود دارد؟ یا ساکنان هر بخش و محله‌ای، قرابت

و تیرینش برابم خیلی جذاب بود. بارها از آنجا رد شده بودم و آن را نگاه کرده بودم. دلم می‌خواست از آن عکسی بگیرم؛ ولی تا حالا نشده بود. دل به دریا زدم، داخل شدم و گفتم؛ اجازه هست از و تیرین مغازه شما عکس بگیرم. نه به‌عنوان خبرنگار بلکه به‌عنوان یک شهروند یک رهگذر به‌عنوان یک پرسه‌زن. درست همان‌طور که می‌دیدم ایستادم و نگاه کردم و عکس انداختم. نتیجه کار را می‌بینید پیش از آنچه من در جلوی خود می‌دیدم، تصویر پشت سرم هم که افتاده در شیشه و آینه دیده می‌شود.

تصویری که ایجاد شد تصویری نبود که برای آن اجازه گرفتم، من از درختان و خیابان پشت سرم اجازه نگرفتم. تصویر اکنون بیش از آنکه نمایشی از مغازه فروش آثار صنایع‌دستی چون فیروزه کوبی باشد، آینه‌ای است از زیست شهری ما. حتی اگر نتیجه ارائه شده، به‌جای نگاه رئالیستی به سمت‌وسوی سورئالیستی نزدیک شده باشد. شهری که ما می‌بینیم و درک می‌کنیم و در حافظه ذهنی ما می‌ماند، اتفاقاً همین نوعی تداخل تصویری است. تصویری در هم فرومی‌روند و موجود جدیدی را در ذهن ما می‌سازند. فقط نکته این است که این تداخل تصویری در افراد مختلف است. پس شهری که هر فردی می‌بینید، روایت می‌کند و اگر قرار باشد، قصه آن را تعریف

Amir Akbari

سفر به تاریخ هشت‌هزارساله کاشان

کاشان شهری با قدمت بیش از هشت هزار سال در قلب ایران نوروز سال ۱۴۰۴ با آثار متعدد تاریخی و فرهنگی پذیرای گردشگران داخلی و خارجی است. به گزارش ایرنا، شهر کاشان از دیرباز یکی از مناطق تاریخی، گردشگری و از قلب‌های تمدن و علم در ایران بوده و اکنون در آستانه نوروز با جاذبه‌های گردشگری و تاریخی بسیار همچون نگینی درخشان با چشم‌اندازهای دیدنی، سیاحتی و فرهنگی در شمال استان اصفهان چشم‌به‌راه مسافران و گردشگران است. کاشان بنا به شواهد تاریخی و باستان‌شناسی یکی از قدیمی‌ترین سکونت‌گاه‌های جمعی بشر در تاریخ محسوب می‌شود و خوشبختانه توانسته است تا به امروز بافت تاریخی خود را حفظ کند، ازاین‌رو، جاهای دیدنی کاشان از تنوع و جذابیت بالایی برخوردار هستند که به دو گروه کلی تاریخی – باستانی، طبیعی و آیین‌های سنتی تقسیم می‌شوند.جاذبه‌های تاریخی و باستانی کاشان شامل تپه‌های سیلک، باغ فین، مسجد آق‌بزرگ، زیارت‌گاه سلطعلی ابن اسام محمدباقر (ع)، خانه‌های بروجردی، طبلطیاتی، عامری، عباسیان، حمام سلطان امیراحمد، تیمچه امین‌الدوله، چهارطاقی نیاسر، مسجد جامع کاشان و غیره هستند و غار نیاسر از جمله جاذبه‌های طبیعی این شهرستان است. وجود آثار تاریخی، مذهبی و جاذبه‌های طبیعی موجب شده تا هر سال کاشان پذیرای خیل زیادی از گردشگران داخلی و خارجی باشد.

۴ تپه‌های سیلک

بدون شک، یکی از باشکوه‌ترین آثار تاریخی کاشان، تپه‌های سیلک است که در که در ۲۴ شهریور ۱۳۱۰ با شماره ۲۸ در فهرست اثرهای تاریخی کشور به ثبت رسیده است. تپه‌های سیلک یکی از محوطه‌های باستانی مهم فلات مرکزی ایران و در اصل ویرانه کهن‌ترین زیگورات باستانی ایران که نخستین تمدن شهرنشینی در آن شکل گرفته است. این اثر از اولین حوزه‌های باستانی ایرانی است و توجه بسیاری از باستان‌شناسان داخلی و خارجی را به خود جلب کرده است.

۴ باغ فین

مجموعه تاریخی باغ فین کاشان با مساحت ۲۳ هزار و ۷۰۰ مترمربع یکی از سال ۱۳۹۰ به‌عنوان یکی از ۹ باغ ایرانی در فهرست میراث جهانی یونسکو ثبت شد به‌عنوان یکی از پربازدیدترین جاذبه‌های گردشگری ایران، پذیرای میهمانان نروروزی است. این باغ نمونه ستودنی یک باغ اصیل و تاریخی ایران است که تمام مشخصات و جنبه‌های معماری اسلامی و ایرانی را در خود جای‌داده، بنای اولیه باغ فین کاشان به قبل از اسلام بر می‌گردد و با تمدن هشت‌هزارساله شهر قدیمی سیلک پیوندی دیرینه دارد. این باغ نمونه‌ای از کاخ‌های عهد صفوی است که در دوره زندگی و قاجاریه بناهایش به آن افزوده شده است. طراحی تپه‌ها و نحوه گردش آب در خیابان‌های باغ و فواره‌های فیروزه‌ای‌رنگ، منصوب به غیات‌الدین جمشید کاشانی، ریاضی‌دان قرن ۹ هجری است. قرینه‌سازی محور باغ، خیابان‌ها و تپه‌های متعدد با کف‌بوش‌های آبی‌رنگ و فواره‌های تمبیه شده که صدادی آب را در فضای باغ و ایوان‌ها می‌پراکند، به این باغ تاریخی جلوه خاص داده است.

۴ مسجد آق‌بزرگ

کاشان که از قدیم به دارالمؤمنین معروف بوده و یکی از افتخارات آن پیشگامی در گرایش به تشیع است، دارای مسجدها و زیارت‌گاه‌های فراوانی است که باشکوه‌ترین و زیباترین آنها می‌توان به مسجد آق‌بزرگ اشاره کرد که در خیابان فاضل تراقی این شهر واقع شده و هر ساله مورد بازدید گردشگران قرار می‌گیرد. مسجد و مدرسه

روزنامه فرهنگی، اجتماعی با روش خبری - تحلیلی -اطلاع رسانی

بنیانگذار: عبدالمحمد اکبری | تاسیس: ۱۳۸۳

صاحب امتیاز: شرکت رسانه رویداد پارس

مدیر مسئول و سردبیر: امیر اکبری

شبه شنبه ۲۱ اسفند ۱۴۰۰ / سال بیست و یکم / دوره جدید / شماره ۵۱۳۴ | 11March2025

نشانی: اصفهان، میدان آزادی، خیابان دانشگاه

نرسیده به حکیم نظامی، کوچه شهید روحانی، شماره ۵

تلفن: ۰۲۱-۳۶۲۹۳۷۵۰ (ده خط) فاکس: ۰۲۱-۳۶۲۹۳۲۹۲

لیتوگرافی و چاپ: شاخه سبز توزیع، رویداد پارس

چالش‌های موزه‌داری در ایران؛

از سر نوشت ریسباف تا امنیت گنجینه‌های تاریخی

مدیرکل موزه‌های کشور با بررسی چالش‌های موزه‌داری در ایران، از سرنوشت ریسباف تا کمبود بودجه، امنیت آثار تاریخی و آینده موزه‌های منطقه‌ای سخن گفت.

به گزارش مهر، موزه‌ها در ایران همواره به‌عنوان یکی از ارکان مهم حفظ هویت فرهنگی و تاریخی کشور شناخته می‌شوند. بااین‌حال، چالش‌های مختلفی در مسیر توسعه و مدیریت این نهادهای فرهنگی وجود دارد که از کمبود منابع مالی و نیروی انسانی متخصص گرفته تا مشکلات ساختاری و فنی در برخی از موزه‌ها را شامل می‌شود. در این میان، مسائل مربوط به حفاظت از اموال موزه‌ای و افزایش پویایی و جذابیت نمایشگاه‌ها، از دغدغه‌های اصلی مدیران موزه‌ها به شمار می‌آید. علاوه بر این، توسعه موزه‌های منطقه‌ای و پروژه‌هایی همچون مجموعه ریسباف که هم‌اکنون در معرض تغییرات و تصمیم‌گیری‌های جدید است، به موضوعاتی داغ و پرتنش در حوزه میراث‌فرهنگی تبدیل شده‌اند. در گفت‌وگو با لیلی خسروی، مدیرکل موزه‌های کشور، به بررسی این چالش‌ها پرداختیم. او در این گفت‌وگو نته‌تها به سرنوشت مجموعه ریسباف و مسائل مرتبط با آن اشاره کرده است، بلکه در خصوص چالش‌های موزه‌های منطقه‌ای، سیاست‌های نمایش آثار باستان‌شناسی و نظارت بر اموال موزه‌ای نیز دیدگاه‌های خود را مطرح کرده است.

۴ در سال‌های اخیر مجموعه ریسباف اصفهان به‌عنوان یک موزه منطقه‌ای در دستور کار روزا تخته‌نار داشت. اما اخیراً صحبت‌هایی درباره تغییر کاربری آن به مرکز صنایع‌دستی مطرح شده است. آیا این تغییر رویکرد قطعی است؟

مجموعه ریسباف یکی از فضاهای صنعتی ارزشمند کشور است که از نظر معماری، تاریخچه و وسعت، قابلیت تبدیل‌شدن به یک مرکز مهم فرهنگی را دارد. اداره کل موزه‌ها از سال گذشته فعالیت‌های موزه‌ای را در این مجموعه آغاز کرده و تاکنون بالغ بر ۱۰ میلیارد تومان برای سامان‌دهی بخش‌های تزیینی آن هزینه شده است. در برنامه امسال نیز تأمین بودجه برای تکمیل سقف بنا در دستور کار قرار دارد. بااین‌حال، موضوع تغییر کاربری این مجموعه به مرکز صنایع‌دستی، بحثی است که در سطح کلان وزارتخانه و با مشارکت‌بخش‌های مختلف مطرح شده است. فضای این مجموعه به‌قدری بزرگ است که می‌تواند هم یک موزه منطقه‌ای شایسته برای اصفهان باشد و هم یک مرکز تخصصی صنایع‌دستی، اما تحقق این امر نیازمند منابع مالی فراتر از اعتبارات وزارت میراث‌فرهنگی است. به همین دلیل، مشارکت نهادهای دیگر و خیرین فرهنگی در این پروژه ضروری است.

باتوجهبه سرمایه‌گذاری انجام‌شده در این مجموعه، آیا تغییر کاربری آن به معنای هدررفت منابع نیست؟ آنچه مسلم است، هرگونه تصمیم‌گیری درباره آینده این مجموعه باید باتوجه هزینه‌های انجام‌شده، نیازهای فرهنگی شهر اصفهان و ظرفیت‌های اجرایی موجود انجام شود. هدف اصلی ما، ایجاد یک مرکز فرهنگی پایدار است که بتواند پاسخگوی نیازهای موزه‌ای و صنایع‌دستی استان باشد؛ بنابراین،

تیمچه امین‌الدوله یا کاروان‌سرای امین‌الدوله از بناهای معماری و تاریخی مربوط به دوره قاجار و در بازار کاشان واقع شده. این اثر در تاریخ ۲۹ دی ۱۳۵۳ با شماره ثبت ۱۰۱۶ به‌عنوان یکی از آثار ملی ایران به ثبت رسیده است.

۴ مسجد جامع کاشان

مسجد جامع کاشان مربوط به دوره سلجوقیان است و در خیابان بابا افضل، محله میدان کهنه واقع شده. این مسجد از کهن‌سال‌ترین بناهای تاریخی این شهر به شمار می‌رود. مسجد جامع کاشان دارای گنبدی آجری با مقصوره و ایوان بلند، صحن بزرگ با سه شبستان و حوضخانه در سال ۱۳۱۵ در فهرست اثرهای ملی ایران به ثبت رسید.

۴ چارطاقی نیاسر

چارتاقی یکی از اثرهای تاریخی شهر نیاسر در ۲۰ کیلومتری غرب کاشان است که با نام آتشکده ساسانی نیز شناخته می‌شود و در نزدیکی چشمه اسکندریه واقع شده است. چارتاقی‌ها سازه‌هایی هستند که می‌توان آغاز شکل‌های چهارگانه سال را با قرارگرفتن خورشید در هنگام طلوع در روز نخست هر فصل در زاویه خاصی از میان ستون‌های این گونه بناها مشاهده کرد. این اثر دوره ساسانی با نام آتشکده نیاسر در سال ۱۳۱۷ با شماره ۲۱۶ در فهرست میراث ملی به ثبت رسیده است.

۴ غار ریس نیاسر

غار ریس که به غار رییس نیز معروف است در مجموعه باغ تالار در شمال شهر سرسیز نیاسر قرار دارد. این غار معبدی بوده متعلق به پیروان آئین میترا (خدای ایران باستان) و قدمت آن به اوایل دوره پارث‌ها مربوط می‌شود. غار تاریخی و شگفت‌انگیز نیاسر در درون توده سنگی از جنس تراورتن در زیر تالار و باغ‌های مجاور تا زیر محله سر کمر این شهر گسترده شده است. اهالی نیاسر این غار را که به طور کامل ساخته دست انسان بوده است و در بلندترین نقطه این شهر قرار دارد غار تالار و یا سوراخ رییس نیز می‌نامند.

تغییر رویکرد در بهره‌برداری از این مجموعه باید با درنظرگرفتن ابعاد فنی، اقتصادی و فرهنگی آن صورت گیرد.

۴ یکی از مباحثی که در محافل تخصصی موزه‌داری مطرح می‌شود، این است که موزه‌های منطقه‌ای در ایران تجربه‌ای ناموفق بوده‌اند. به نظر شما، این مدل موزه‌داری چقدر با اهداف توسعه فرهنگی همخوانی دارد؟

باید مشخص شود که «ناموفق بودن» این مدل بر چه اساسی مطرح می‌شود؟ ما در حال حاضر ۲۶ موزه منطقه‌ای در کشور داریم که ۱۲ مورد فعال هستند و ۱۴ مورد دیگر در حال تکمیل‌اند. اگر این الگو ناموفق بود، نباید شاهد فعالیت این تعداد موزه می‌بودیم. موزه‌های منطقه‌ای در واقع فرصتی هستند برای تمرکززایی از ظرفیت‌های موزه‌های و معرفی هویت فرهنگی مناطق مختلف کشور. هر منطقه، ویژگی‌های تاریخی و فرهنگی خاص خود را دارد که باید به‌صورت تخصصی و در مقیاس منطقه‌ای معرفی شود. اما چالش‌هایی مانند کمبود اعتبارات، نیروی انسانی متخصص و عدم تعریف کارکردهای مشخص برای این موزه‌ها، روند توسعه آن‌ها را کند کرده است.

۴ برخی کارشناسان معتقدند که موزه‌های منطقه‌ای نتوانسته‌اند مخاطبان کافی جذب کنند. آیا این انتقاد را وارد می‌دانید؟

یکی از مشکلات اصلی در موزه‌های منطقه‌ای، کمبود محتوای نمایشی جذاب و عدم برنامه‌ریزی برای جذب مخاطب هدفمند است. موزه‌ها فقط محلی برای نمایش اشیا نیستند، بلکه باید رویکردی تعاملی، آموزشی و پژوهشی داشته باشند. در بسیاری از کشورها، موزه‌های منطقه‌ای به مراکز مطالعاتی و پژوهشی نیز تبدیل شده‌اند، اما در ایران هنوز این رویکرد به‌صورت کامل اجزایی نشده است.

باتوجهبه کمبود نیروی متخصص، آیا برنامه‌ای برای ارتقای سطح نیروی انسانی موزه‌های کشور دارید؟

بله، یکی از اولویت‌های ما جذب و آموزش نیروی انسانی متخصص در حوزه موزه‌داری است. در ساختار جدید موزه‌ها، حدود ۳۰۰ پست سازمانی جدید تعریف شده و در آینده نزدیک، فرایند جذب این نیروها آغاز خواهد شد. علاوه بر این، برنامه‌های آموزشی و پژوهی برای ارتقای دانش موزه‌داری کارکنان فعلی در نظر

مسجد کازرونی ثبت ملی شد

فهییم میراث‌فرهنگی اصفهان، پس از سه مرتبه معانعت از تخریب بخش‌های مختلف مسجد کازرونی توسط هیئت‌امنا، کار تهیه پرونده ثبتی این مسجد در دستور کار این اداره کل قرار گرفت. او افزود: پس از تأیید پرونده ثبتی این اثر معماری دوران معاصر اصفهان در شورای ثبت

استان، پرونده جهت تأیید نهایی به شورای ثبت آثار تاریخی کشور ارسال و امروز این پرونده با اکثریت آرا به تصویب رسید.مدیرکل میراث‌فرهنگی استان اصفهان تصریح کرد:

ازاین پس هرگونه تغییروتحول در ابنای این بنای تاریخی

و مذهبی، تحت قوانین میراث‌فرهنگی امکان‌پذیر است.

کشف گنجینه‌ای از جواهرات باستانی در معبد کارناک مصر

مصر، در گفت‌وگو با پایگاه خبری «هرام آنلاین» اعلام کرد: این کشف از اهمیت بالایی برخوردار است، زیرا در ک بهترین از تحولات تاریخی معابد کارناک در هزاره اول پیش از میلاد می‌دهد. از جمله آثار کشف‌شده می‌توان به انگشترهایی از جنس طلا و فلزات دیگر، پندانه‌های کوچک طلا (از

گرفته شده است.

۴ در شهرهای تاریخی مانند اصفهان، یافته‌های باستان‌شناسی ارزشمندی، از جمله کشفیات تپه اشرف، در مخازن نگهداری می‌شوند و فضای برای نمایش آن‌ها وجود ندارد. آیا سیاستی برای حل این مشکل وجود دارد؟

این مشکل فقط مختص اصفهان نیست و در بسیاری از نقاط کشور وجود دارد. ما در ایران با محدودیت فضاهای نمایشی روبه‌رو هستیم و امکان نمایش دائمی همه اشیا در یک موزه وجود ندارد. راهکار پیشنهادی ما، حرکت به سمت نمایشگاه‌های دوره‌ای و موزه‌های مشارکتی است. به‌جای نگهداری اشیا در مخازن، می‌توان آن‌ها را در مناسبت‌های مختلف، در نمایشگاه‌های موقت به نمایش گذاشت. این سیاست علاوه بر پویات‌شدن موزه‌ها، امکان مطالعه و پژوهش بیشتر روی آثار را نیز فراهم می‌کند.

پس شما معتقدید که همه اشیا نباید به‌صورت دائمی در موزه‌ها به نمایش گذاشته شوند؟

بله، نمایش ثابت و دائمی آثار، باعث کاهش پویایی موزه‌ها و محدودشدن تجربه بازدیدکنندگان می‌شود.

مدیریت هوشمندانه مخازن موزه‌ای، نمایشگاه‌های

چرخشی و ایجاد فضاهای پژوهشی، سه راهکار

کلیدی برای حل این مشکل هستند.

۴ در سال‌های اخیر، برخی رسانه‌ها

گزارش‌هایی درباره مفقودشدن اشیای موزه‌ای منتشر کرده‌اند. چه تدابیری برای افزایش

نظارت بر اموال موزه‌ای اندیشیده شده است؟

نظارت بر اموال موزه‌ای یکی از حساس‌ترین حوزه‌های کاری ماست. در حال حاضر، چندین سامانه نظارتی در این زمینه فعال هستند: یگان حفاظت میراث‌فرهنگی وظیفه تأمین امنیت فیزیکی موزه‌ها را بر عهده دارد. اداره اموال فرهنگی بر تمامی نقل‌وانتقالات و ثبت اشیا نظارت دارد. ستاد مرکزی میراث‌فرهنگی به‌صورت دوره‌ای موزه‌ها را مورد ارزیابی قرار می‌دهد.

البته، در هر سیستمی ممکن است چالش‌هایی به وجود بیایند، اما هدف ما این است که با استفاده از فناوری‌های جدید در مدیریت اموال و نظارت دیجیتال، امکان هرگونه تخلف یا مفقودشدن اشیا را به حداقل برسانیم.